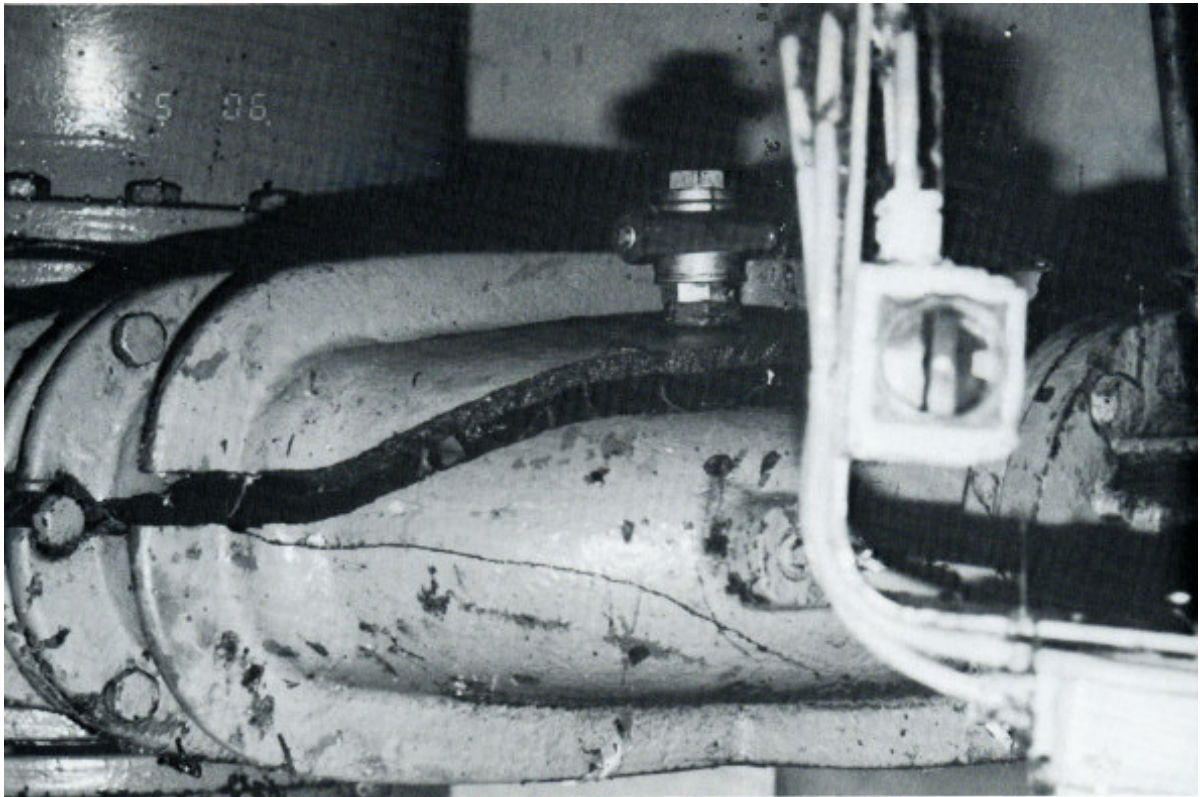

Katastrof på Turbinen - hur gick det?

Publicerad i *Asfaltblänk och Vattenstänk* nr 3/1991.

Börje Odeholm

Natten mellan söndagen den 27 och måndagen den 28 maj åskade det i Malmö. Vid 23-tiden kom en enda knall. De som ev hörde den har nog glömt den vid det här laget. En som säkert **inte** har glömt den, är Carl-Eric Thornqvist, driftekniker på Turbinens avloppspumpstation (TuA). Föga anade han att det var startskottet till en natt som han skall minnas länge.

Knappt hade knallen tonat bort, så kom det larm om överström från Limhamns pumpstation (LiA). Det blev för Carl-Eric att lämna husfriden i Vellinge och ta en nattlig tur till Strandgatan. Har man jour så har man. Efter kontroll på LiA, iväg till TuA för återställning. När Carl-Eric var där, kom det larm från hamnens pumpstation 1 (BKA) om för hög nivå. Iväg till hamnen för kontroll och så åter till TuA för reset. Åsså äntligen hem till sängen igen. Då hade det hunnit bli måndag och klockan var inemot 3. Carl-Eric erfor en känsla av belåtenhet, när han dök i säng.

Men — han hade knappt somnat, förrän den verkliga knallen kom. Klockan 03.07 kom larm från

TuA om överström. Det var ju inte så farligt. Men 03.10 kom även larm om hög nivå på TuA. Göte Sernbo ringer från övervakningscentralen på Bulltofta.

Det brakar lös

Redan 03.30 är Carl-Eric åter på TuA och börjar jobba enligt rutinen. Kopplar av larmet och kollar terminalen. Startar pump nr 3 som stoppat. Då brakar det löst på allvar. Bakom ryggen på Carl-Eric lät det som om en jätte gurglat sig. Avloppsvatten väller upp ur spiraltrappans hål och flyter ut över golvet. Något där nere i avloppssoppan har gått sönder, och det ordentligt. Carl-Eric konstaterade att han inte hade mycket att välja på. Stoppa alla pumpar och stänga intagsluckorna. Ringa Leif Ekberg, bitr driftingenjör. Två tänker ofta bättre än en. Leif var på plats redan 03.45 och de två kunde någorlunda resonera sig fram till en uppfattning om olyckans omfattning. Tryckledningarna stängdes, för motorventilerna fungerade. Men tiden gick och vattnet steg mer och mer. Kompressorn dog. Batterierna till datorsystemet slogs ut. Till sist var

alla ordinarie resurser utslagna. Man fick ta till avstängningsnyckel, men det krävs 104 varv för att stänga en ventil. Till slut var det dock fixat.

Nu gällde det att på något sätt fixa läns pumpning. Brandkåren har ju ständig jour, och 04.40 kom det pumpförstärkning därifrån. En timme senare kom Rolf Rehov och Jan-Åke Jeppsson från röretsservice på Augustenborg med ännu fler pumpar. Under tiden hade man på TuA lurat ut att pumparna i gamla hallen gick att köra, om man ledde vattnet en bakväg. När dessa och alla inlånade pumpar kört igång, då började vattnet sakta men säkert att sjunka undan. Lite hjälp fick man från ovan. Regnet avtog för att sedan sluta helt.

Ännu fler pumpar

Vid 06.30-tiden började besättningen på den läckande skutan strömma till. Antagligen såg de ut som fiollådor i nian, när de kommit in och skådat förödelser. Men inte lång stund. Snabbt kastade sig alla in i verksamheten. Det gällde ju att få bort vattnet så snabbt som möjligt, avslöja felet och åtgärda det. Samt helst att få TuA att fungera normalt igen.

Helge Haltnes fixade ännu flera pumpar, från Sjulunda och från Flygts. Klockan 10 hade vattnet sjunkit undan så mycket att felet kom i dagen. Ventilhuset till en 800 mm motorventil hade spruckit på längden, helt och hållet. Sprickan gapade, stor som en hajkäft (se bilden). Tala om läcka.

Klockan 13 var det bottenlänsat så att det gick att komma ned och sätta, igång rengöring och återställning. Under tiden hade den eltekniska sakkunskapen arbetat hårt för att få igång provisorier och för att restaurera befintlig elutrustning. Torsten Israelsson, Gunnar Thelander och Istvan Toth-Baranyi lyckades ganska snabbt få igång datorn till styrsystemet med hjälp av äldre batterier och batteriladdare.

Ett stort problem var att få bort den trasiga ventilen och dess röranslutning, så att man kunde få fast en blindfläns på tryckledningens flänsände i väggen. Annars skulle det ju ösa in mer vatten

bakvägen, när de andra pumparna startades igen. Men Kone-telfern i pumprummet var ju utslagen den också, så det fanns inget att lyfta med. Och det som skulle lyftas väger minst 2 ton.

Inget problem för smarta killar. Det fanns ju en Malkus-telfer i taket på planet ovanför pumprummet. Och det fanns ett hål i golvet ovanför den pajade ventilen. Alltså firar man ned telferns krok till hålet, fäster en tamp i kroken, släpper ned tampen genom hålet och låser den runt röranslutningen. När man då lossar på bultarna flänsarna, så hänger rören fast i den övre telfern. Sen finns det fasta öglor i betongbjälklaget, i olika riktningar från rörpaketet, där man kan haka på spel och kätting och så fästa andra änden i rörpaketet. På så vis får man en sidokraft och kan spela paketet i sidled fram till en fri yta. Sen är det bara att fira ned med telfern. Så skedde, och när det var klart, var klockan 16.

Klockan 18 tyckte Carl-Eric att han hade fyllt betinget och for hem. Men det gjorde inte Kjell Andersson, Bengt Conradsen, Pentti Koivisto, Anders Larsson, Peter Lindblad samt Bo och Mats Svensson. De körde hårt med rengöring och återställning, ett bra tag till. Men all annan verksamhet, då? Stan har faktiskt ett 70-tal pumpstationer. Jodå, Tomasz Majewski och Gert Arne Robertsson såg till att de fungerade som de skulle.

Kort sagt, TuA-gänget gjorde en helt igenom gedigen insats för att ta hand om tillbudet och även klara av att inte tredje man (allmänheten) fick några olägenheter. Övervakningssystemet fungerade. Rutinerna för att ta hand om tillbudet var effektiva. Bräddavloppen till kanalerna trädde aldrig i funktion. Inga översvämningar har inrapporterats. Grabbarna gjorde inte bara vad som förväntades, de överträffade förväntningarna.

Medan man i skrivande stund har hållit på en dryg vecka med återställningen, har man även hunnit snacka om en del detaljer som skulle kunna förbättras. Det finns faktiskt bra kommunal företagsamhet i Malmö.